ش□□شی دەرسیم ساڵی ١٩٣٧ز..
سوهەیبە □براهیم عبدالقادر

لەڕابردوودا زۆربەی کات هەرێمی دەرسیم سەربەخۆی خۆی پاراستوە ، تەنانەت لەسەردەمی عوسمانیەکاندا مەوەیەک لەلایەن دەوڵەتەوە بەویلایەتی (کوردستان) ناو دەبرا .

دووای جەنگی یەکەمی جیهانیش خەلکی هەرێمەکە بۆ بەدەست هێنانی سەربەخۆیان ڕاپەڕینێکیان دژی کەمالیەکان بەناوی ڕاپەرینی (کۆچگیری) یەوە بەرپاکرد ، لەگەڵ سەرەتای هاوینی ١٩٣٦ بارودۆخی هەرێمی دەرسیم تێکچوو هەروەها ئەو گرانی و برسیەتی و بێکاریەی کەلەئەنجامی قەیرانی ئابووری جیهانی سالانی(١٩٢٩ – ١٩٣٢) درووست بوو ، کوردستانیشی گرتبۆوە. سەید ڕەزا بۆئەوەی ناوچەکە لەشەڕ دوور بخاتەوە چەند جارێک نامەی بۆ (ئاڵب دۆغان) نارد ، تەنانەت جارێکیان کورێکی خۆی نارد بۆ وتوئێژ ، بەڵام بەفێڵ گرتیان و دواتر کوشتیان بۆیە شۆڕەش لەزستانی ١٩٣٧ز دا دەستی پێکردو . شۆڕەش گێران چەندین سەرکەوتنی گەورەیان بەسەر هێزەکانی تورکیادا بەدەست هێنا بۆیە تورکیا بڕیاری دا هێزێکی گەورەی پڕمەشق پشت ئەستوور بەچەکی قورس و فرۆکەی جەنگی ڕەوانەی دەرسیم بکات ، تەنانەت سەرۆک وەزیران (عیسمەت ئینۆنۆ) خۆی سەرکردایەتی سوپای تورکیای گرتە ئەستۆ ، لەپەلەمارێکی گەورەدا رووبەرێی فراوانی دارستان و کێلگەو گوندەکانی دەرسیم ئاگرتێبەردا بەوبیانووەی شوێنی خۆحەشاردانی شۆڕەشگێرانە . ئینجا چەندین شەڕی قورسی نا هاوتان لەنێوان هەردوولادا هەڵگیرسا کەتیایدا کوردەکان ئازایانە بەرگریان کرد ، بەڵام لەبەرامبەر لەشکری گەورە و پڕچەک و مەشق پێکراو فرۆکەی جەنگی تورکیا نەیانتوانی خۆیان ڕابگرن و تەنانەت لەشەرێکیاندا سەید ڕەزا خۆی کەتەمەنی (٧٥) ساڵ بوو بە قورسی برینداربوو .

زستانی سالی ١٩٣٧ زۆر سەخت بوو ، خەلکێکی زۆریش ئاوارە و دەربەدەر ببوون بێ جێگاو شوێنی حەوان□و□ بوون و ، شۆڕەشگێرانیش ئازووقە و تەقەمەنیان زۆر کەم ببوو لەچیا سەختەکانی دەرسیم . لەوکاتانەدا (ئاڵب دۆغان) نەمەیەکی بۆ سەید ڕەزا ناردوو بەناوی حوکمەتی تورکیاوە ئامادەی خۆی بۆ گفتوگۆ دەربڕی ، بۆیە سەید ڕەزا بۆ گفتووگۆ چوو بۆ شاری (ئەرزنجان) ل□وی□□ی باکوری کوردستان ، بەڵام لەوێ یەکسەر دەزگیریان کردوو دوای دادگایەکی روکەشانە خۆی

و (یازدە) لەهاوڕێکانی لەسێدارەدران